

Cent anys de presència claretiana a Cervera

Lleonard SANTACANA I TRILLA
i Josep M. CODINA I PLENSA, C.M.F.

Introducció

El juliol de l'any 1887 van arribar a Cervera els primers membres de la Congregació de Missioners del Cor de Maria, Orde fundada l'any 1849 a Vic pel sallentí Antoni M. Claret i Clarà, que seria canonitzat sant pel Papa Pius XII.^è el 7 de maig del 1950.

Van ser 16 germans els primers que feren acte de presència a Cervera, els quals, ajudats per jornalers de la ciutat fins a formar un grup d'una cinquantena d'homes, van iniciar la reparació del nostre edifici universitari, treballant més d'un any per arranjar els més greus i urgents quebrantaments de l'injuriat monument, rebuts des del trasllat de la Universitat a Barcelona l'any 1842.

Els claretians van ocupar l'edifici fins l'any 1936, adecentant-lo, respectant la seva estructura inicial i fent-lo habitable. Si havia estat Universitat, ells en van fer un centre científico-religiós, col·legi públic, beneficiant-se d'aquest últim molts cerve-rins i comarcans que han destacat i destaquen en la vida civil.

A partir de l'any 1939, els claretians van passar a ocupar el col·legi de les monges franceses, la seva actual residència, des de la que han continuat la seva missió evangelitzadora heretada del fundador, i que ha influït fortament en la forma de ser dels cerverins.

És per aquest motiu que ens ha semblat oportú comentar aquesta presència claretiana entre nosaltres en complir-se cent anys de convivència.

I. La Universitat de Cervera

CAUSES D'UN PROJECTE

Fer un resum històric de la Universitat és quasi necessari per lligar uns fets passats amb el que ha esdevingut, en els últims cent anys, dins del gran edifici cerverí. Encara que caldrà extractar molt, doncs el tema dóna molt de si. No és tan sols la història d'un edifici, sinó la d'una obra humana que, com poques, ha portat la lloança i el vituperi damunt, des del mateix moment en què Felip V^e va concebre la idea de crear-la.

La primera resolució presa per Felip V^e d'establir un centre literari a Cervera, data del 16 de setembre del 1714, quan decreta traslladar l'Estudi General de Barcelona dos dies després de conquerida la Ciutat Comtal pel Duc de Berwick. Fets anteriors havien enutjat el monarca vers aquella Acadèmia, quins estudiants havien cuidat de fer més viu el foc de la rebel·lió en contra d'ell.

Però no solament a Barcelona, sinó també a altres ciutats del Principat que tenien obertes aules universitàries, els acadèmics deuriem fomentar les hostilitats contra Felip V^e; del contrari, no s'explica que en el Decret de crear la Universitat de Cervera es referenciés que «...la resistència dels catalans al meu legítim domini en què s'induiren notables de les Universitats Literàries d'aquell país, ha provocat la meua Justícia i obligat la meua providència a tancar les Universitats que eren foment de maldats i no de virtuts...».

Un segon capítol de raons pel trasllat és que calia una veritable reforma universitària a inicis del segle XVIII al Principat. Així ho pensava, entre altres, l'insigne Torras i Bages davant el nombre de petites universitats que no feien sinó decaure el saber del país. Entre les universitats alludides citarem la més antiga,

de Lleida, fundada l'any 1300 i declarada inicialment única per a tots els estats de la Corona d'Aragó. Altra era l'Estudi de Barcelona, creat l'any 1402; la de Girona, de l'any 1446; la de Tarragona, de l'any 1572; la de Vic, de l'any 1599; la de Solsona, de l'any 1620, i la de Tortosa, de l'any 1645.

Tot fa pensar que Felip V^e va ser conscient del decaure científic i literari de Catalunya, atribuït en part a l'excessiu nombre de petites universitats de vida esllanguissada i raquítica. Per aixecar la ciència catalana del seu abaltiment, va concebre crear a Cervera una única Escola de alta il·lustració que fos «èmula de les més celebrades acadèmies d'Europa». Aquest disseny reial va ser vist amb simpatia per uns, però no compartit per tots, donat que per crear una cosa nova, en un lloc nou, se'n destruïen diferents d'antigues.

Van haver altres raons, no ja referents a la Universitat en si, sinó al seu emplaçament. Felip V^e va qualificar Cervera de «temperament sa, proporcionada situació i no ésser plaça d'armes en la que els militars trenquen la quietud dels estudis». Aquestes raons oficials, que també es donaven a altres indrets, queden més perfilades en fer constar el Rei també «...tenint present la meua gratitud per l'amor i lleialtat de la fidelíssima ciutat de Cervera...». Felip V^e havia estat a Cervera l'any 1701 i el 1702. Cervera —com moltes altres ciutats, entre elles Barcelona—, havia fet jurament de fidelitat al monarca. En aixecar-se Catalunya contra la dinastia dels Borbons, la ciutat es va dividir entre els Austria i els Borbó al menys fins 1707, i finalment sembla que va ser més aconsellable buscar una inclinació general vers els Borbons, que li va valdre molts privilegis.

ELS INICIS DE LA UNIVERSITAT

D'acord amb la disposició reial, Cervera va aplegar tots els Estudis de Catalunya i va posar en funcionament la seva Universitat. Respecte a l'origen d'aquesta Universitat hi ha una versió quasi llegendària deguda al cerverí Josep Corts, conseller contemporani llavors, qui mogut per un amor apassionat pel seu poble i per defensar-lo dels atacs que es dirigien contra ell, va escriure una narració apòcrifa, que no es pot prendre com a referència històrica, si bé els que ho han fet s'explica que tinguin Cervera com a enemiga de Catalunya.

La versió autèntica és que conquerir la Universitat no fou tan fàcil. L'any 1713 l'Ajuntament de Cervera envia dos comissionats

a la Cort per recordar al Rei les promeses de recompensa, ja d'ell o dels seus capitans o comandants durant els set anys de guerra. L'objecte era demanar a S. M. transferir la Universitat Reial i l'Estudi General de Lleida a Cervera, i que en cap altra Universitat de Catalunya s'ensenyessin Lleis, Cànon, Medicina, ni es graduessin doctors o batxillers, si no fos a Cervera. Aquests comissionats van estar a Madrid alguns anys.

L'any 1714, el 17 de setembre, va ser suspès l'Estudi General de Barcelona, però atenent la imminència d'inici del curs, es parla de traslladar-se una part a Girona i altra a Cervera, quedant a Barcelona les aules de Medicina i Cirurgia, i les de Gramàtica.

Així es va informar al Consistori cerverí que cerqués lloc on donar les classes. Els regidors de Cervera es van donar pressa per complir el que se'ls demanava, convenint amb els Pares Mínims de sant Francesc de Pàdua emprar dos atris del seu convent per a 12 aules i el teatre menor de la projectada Universitat. Allí s'impartirien Teologia, Cànon i Filosofia. Aquest embrió d'Universitat no va tenir rector —que va continuar a Barcelona— però el sots-rector ja va ser un cerverí, en Domènech Nuix, i el començament de curs fou el 7 de gener de l'any 1715.

Aquesta Universitat provisional no va satisfer pas els desigs dels cerverins, i estava ben lluny dels propòsits del monarca, qui, amb fermesa, tant ell com els seus consellers castellans i els comissionats cerverins van aconseguir que l'onze de maig del 1717 sortís el Decret d'erecció de l'edifici, signat a Segòvia, i ratificat el 17 d'agost del mateix any en el Reial Lloc del Pardo. La primera pedra es va col·locar el dia 19 de desembre de l'any 1718. Van passar molts anys per col·locar-se l'última, i fins el 18 d'octubre del 1762 no es va inaugurar el Teatre Major o Capella Reial. Mentrestant, la Universitat s'havia desenvolupat en diferents llocs de Cervera, si bé des del 1740 ja hi havia aules utilitzables en el que seria —i és— edifici definitiu.

L'ACADÈMIA UNIVERSITÀRIA CERVERINA

Va costar endegar la tasca universitària a Cervera. Molts professors barcelonins de vàlua van rebutjar el trasllat perquè els sous no eren el suficientment temptadors com per justificar el canvi de lloc de viure. Aquestes plaçes van ser ocupades per gent afí a la comarca, sens dubte amb merma de qualitat. Tampoc els alumnes van ser massa als inicis.

Però l'experiència de trobar-se tota la intel·lectualitat catalana en un sol lloc, a la llarga va fer bé al país, i hi ha qui creu va ser la llavor de la Renaixença. De fet, grans professors i grans homes van destacar en els anys d'existència oficial de la Universitat de Cervera, que no citem perquè no fan al cas amb l'objecte del nostre comentari.

La Universitat cerverina que va néixer mancada, va tenir una època d'esplendor que es va anar apagant a mesura que avançava el segle XIX. La Guerra de la Independència i les pressions de Barcelona per recuperar la Universitat, com també el període revolucionari que va seguir, van precipitar la seva caiguda.

A finals de 1822 es restablia la Universitat de Barcelona, a la que hi van ser traslladats alguns catedràtics de Cervera, i es feia menció, ja, a la seva supressió i cessament.

Emperò, l'any 1823, restablert l'ordre al país per les tropes franceses i les realistes, Ferran VIIe va restablir la Universitat a Cervera, i tant ell com la Reina la van visitar el 21 de març del 1828. Morts aquests monarques i accentuant-se el decandiment de la Universitat de Cervera, l'Acadèmia borbònica va ser definitivament traslladada a Barcelona l'any 1842.

A Cervera hi quedava un gran edifici buit que, talment com havia fugit la seva vida interior, passava a ser víctima del decurs del temps.

ELS CLARETIANS ES FAN CÀRREC DE LA UNIVERSITAT

L'any 1887, els Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria, una orde religiosa relativament nova que havia fundat a Vic l'apòstol català Antoni M. Claret l'any 1849, i que rebia abundants vocacions, es va fer càrrec de l'edifici de la Universitat de Cervera per destinar-lo a Noviciat i Seminari Major.

Trist i sobremanera humiliant era l'estat del Temple del Saber aixecat a Cervera per Felip V^e, convertit en centre de comerç, magatzems i càtedra de vicis. Havien estat 42 els anys de profanació, i la reconstrucció, suportada totalment per l'Orde Claretiana, va ser costosa i llarga. L'onze de setembre del 1888, amb 288 joves ansiosos de saber, el pare Josep Xifré, CMF, reanudava altre període escolar, que seria més resplendent en endavant, en arribar a 371 els estudiants de Teologia Dogmàtica, Teologia Moral i Dret Canònic.

El cerverí Fausto Dalmases va escriure sobre aquest fet: «La Universitat de Cervera ha tingut una resurrecció gloriosa, si no amb aquest caràcter, sí amb el de Col·legi Noviciat dels Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria; brilla de nou amb els esplendors de la ciència més enlairada, en amical consorci amb les tres virtuts més excel·lents: la castedat, l'obediència i la pobresa».

Els Missioners Claretians van obrir també col·legi als fills de la ciutat, essent-ne beneficiaris nombroses generacions de finals del segle XIX i principis del XX. En bona part, l'essència claretiana és present encara a la ciutat, ja que molts dels homes que han tingut responsabilitats en aquest segle, van ser formats al col·legi que tenien obert a la Universitat, per abastir la infància i la joventut de Cervera i la seva Comarca.

ALTRA CAIGUDA I RECUPERACIÓ DE LA UNIVERSITAT

Amb la revolta del 1936, els Missioners de l'Immaculat Cor de Maria van haver d'abandonar la Universitat i si, de moment, l'edifici es va conservar acceptablement, unes bombes llençades per l'aviació nacional van començar la seva destrucció. En acabar la revolta, els claretians van voler tornar a la Universitat, però l'estat de l'edifici i una ordre militar que el declarava caserna, els van fer desistir. Llavors començà un altre període vexatori per al gran edifici que no va finir fins l'any 1961, quan es va crear un Patronat Universitari. Primer des de Madrid, i darrerament des de la Generalitat —l'actual propietari— s'han canalitzat molts milions per a la seva restauració, que cal considerar ja aconseguida. Han contribuït decisivament a aquesta tasca els últims alcaldes de Cervera Antoni Xuclà, Josep M. Razquin i Joan Salat.

Actualment, la Universitat allotja l'Institut de Batxillerat «Antoni Torroja», el Centre Associat de Cervera de la Universitat a Distància, una secció de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, i una altra de documents duplicats del Dipòsit Legal de Barcelona. Fins fa poc, hi havia l'Institut de Formació Professional, ara allotjat en edifici propi. En la part de sol ixent, la Generalitat hi fa obres per instal·lar-hi un Arxiu i una Biblioteca comarcals.

ESTUDI DE LA UNIVERSITAT PEL PARE FEDERICO VILA, C.M.F.

Aquesta és, a grans trets, la vida atzarosa de la nostra Universitat, entenent com a tal l'Edifici. Ha estat font principal

d'informació el llibre *Reseña Histórica, Científica y Literaria de la Universidad de Cereva*, del pare Federico Vila, fill de l'Immaculat Cor de Maria, llibre reeditat l'any 1981 per «Biblioteca de Cervera i la Segarra», i que és considerat, sens dubte, la més detallada i ponderada exposició publicada referent a l'Acadèmia cerverina, la qual va ser elaborada per l'autor durant els seus anys d'estada al noble edifici, valent-se de molta documentació original trobada entre restes de la Biblioteca de la Universitat i la que els Missioners Cordimarians van anar formant.

II. Sant Antoni Maria Claret

Parlar de la presència claretiana a Cervera comporta conèixer primerament la figura del Pare Claret per esbrinar després les seves relacions personals amb Cervera. Relacions que no acaben amb la seva vida, sinó que es perpetuen i es fan encara més intenses a través dels seus fills, els Missioners del Cor de Maria o Claretians.

A) QUI FOU EL PARE CLARET?

Avui podem afirmar que tots els cerverins, qui més qui menys, coneixen o han sentit parlar del P. Claret.

Cent anys de convivència ciutadana amb els claretians han produït una transfusió de claretianisme constant per mitjà de les predicacions, ministeri sacerdotal, converses, homenatges i actes acadèmics, escrits i també pel testimoni vivencial dels exemples. Les solemnes processons del Cor de Maria, les exposicions missionals, les festes de la Beatificació i Canonització i les celebracions anuals han promogut el nom i el coneixement de sant Antoni Maria Claret.

Naixement

El segle XIX veié néixer el Pare Claret i la seva obra cabdal, la Congregació de Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria.

El nen Claret obria els ulls a la vida el dia 23 de desembre de 1807 a la vila industrial de Sallent, vora el riu Llobregat prop de Manresa. Estava cridat a ser un home portentós per les seves obres i gran per les seves virtuts: extraordinari missioner, abanderat de la bona premsa, fundador, arquebisbe, capdavanter de la promoció social, confessor reial, Pare del Concili Vaticà I.

Infantesa

Claret creix en el si d'una família d'humils industrials de teixits, d'arrelada i notòria exemplaritat cristiana i força nombrosa: és el cinquè dels onze fills del matrimoni format per Joan Claret i Josefa Clarà.

En aquell ambient sa i honest el nen s'imbueix i assimila suaument els exemples dels seus pares en el treball i en la fe. Aprèn d'ells la devoció intensa al Santíssim Sagrament i a Maria Santíssima que l'acompanyaran tota la vida. Llegeix amb profit els llibres espirituals que cauen a les seves mans. Hi ha una idea que ja de petit, als cinc anys, porta arrapada a l'ànima: és la idea de l'eternitat. Hi pensa sovint quan es desvetlla i fa florir en el seu cor un compromís: «Seré sacerdot i salvaré els pecadors». És la llavor de la seva vocació sacerdotal i missionera.

La seva infantesa n'està plena de fets edificants dins l'ambient familiar, a l'església, a l'escola i també en el treball quan, en complir els 12 anys, el seu pare el posà al seu costat a la petita fàbrica de filats i teixits. Ja aleshores harmonitzava el treball amb la pregària, complint el que dirà més tard als treballadors manuals: «Els ulls a la feina, i el cor amb Déu».

Teixidor

L'art de teixidor li escau plenament i, perfecte coneixedor de totes les tècniques conegudes dins l'ambient tèxtil del seu poble nadiu, sent el desig de perfeccionar-se, encaminant-se amb aquest objectiu a Barcelona. Ja voreja els 18 anys i treballa apassionadament a la fàbrica dita «Els Vigatans» i es matricula a La Llotja. Treu premis de dibuix, examina les mostres de teixits vingudes de París i Londres i les reproduceix, millorant-les. Va fer-se un àlbum de més de 800 mostres de teixits de llana i un altre de més de 400 de cotó, que sabia muntar en el teler. El seu enginy i habilitat començava a escampar-se i començà a tenir propostes falagueres d'alguns fabricants, que ell rebutjà perquè no es volia comprometre per tota la vida; no havia canviat de parer respecte a la voluntat de ser sacerdot, malgrat que en aquests moments no hi pensava tant com abans i ell mateix confessava que «tenia més màquines al cap que sants hi havia als altars».

Alguns desenganys soferts a Barcelona, la protecció palesa de Maria en veure's salvat d'una onada que se l'emportà mar

endins a la Barceloneta i una veu interior que li retruny a l'ànima durant la darrera missa d'un diumenge: «De què li serveix a l'home guanyar tot el món si al capdavall perd la seva ànima?», desvetllen el seu anhel de consagrar-se a Déu, fent-se sacerdot, com ho desitjava des de petit.

Seminarista

Amb la conformitat, generosament resignada a la voluntat divina, del seu pare que ja es començava a fer il·lusions sobre el seu fill Antoni, el dia 29 de setembre de 1829 el jove teixidor es dirigeix al Seminari de Vic.

Set anys, omplint-se del foc de l'Esperit, portant una vida d'estudi i de pietat intenses que són coronats amb l'ordenació sacerdotal el 13 de juny de 1835.

Sacerdot

Celebra la Primera Missa a Sallent el dia 21 de juny i resta al seu poble com a vicari. La seva acció pastoral és molt apreciada dels sallentins i molt eficaç; però ell es basqueja per obrir el camp del seu apostolat per la predicació. Sent la veu de Déu potent, abassegadora i no s'hi pot resistir.

Guiat per aquest anhel, marxa a Roma a oferir-se a la Congregació de la Difusió de la Fe perquè l'envii a qualsevulla part del món.

Trobant-se temporalment absent el cardenal prefecte, entra en contacte amb els PP. Jesuïtes i es quedà amb ells. Degut a una malaltia misteriosa, els superiors li aconsellen que torni al seu país. Els camins de Déu són uns altres.

Missioner a Catalunya

El senyor bisbe de Vic el destina ara a Viladrau com a regent. Era l'any 1840. Comença a predicar a Viladrau i als pobles veïns. És una predicació fervent i senzilla, clara i catalana, que atreu les gents de les rodalies, i sovint es veu obligat a predicar a la plaça pública des d'un balcó. Tanta és l'afluència de persones.

Es tanta l'anomenada i el fruit espiritual obtingut que el senyor bisbe el deixa lliure per a la predicació: ja no serà el regent de Viladrau. Serà només el missioner, l'enviat de Jesucrist per portar la salvació de Déu als homes. I ho farà amb un estil molt evangèlic:

Va sol, sense cap recapte de diners o aliments. Porta solament dins un farcellet les coses més indispensables. Res no el detura: ni el sol, ni la pluja, ni la neu. Té un mapa de Catalunya amb el que es guia, calcula els trajectes i preveu les aturades.

No solament predica a les grans multituds. Sap també posarse a parlar amb un pagès o ajuntar-se a un vianant en oportuna conversació. Les seves paraules sobre Déu arriben al cor i ajuden a trobar a Déu.

Aviat tothom li dirà afectuosament el Pare Claret i així serà conegut sempre, fins i tot quan sigui arquebisbe i confessor de la Reina.

Missioner a Canàries

El senyor bisbe de Canàries, català també, demanà el Pare Claret, perquè missionés les Illes durant una temporada. Salpava de Cadis el 6 de març de 1848. Predicà en totes les parròquies, seguint el mateix estil de Catalunya. No parava ni per menjar. Deia que no tenia gana. La gent li agraià la seva dedicació estimant-lo com el «padrito» de tots. Acudien a escoltar-lo de tot arreu. No cabien a les esglésies; predicava a les places. Tothom volia confessar-se. Per enllestir aquesta tasca ja va establir les confessions collectives, que feien en grups de 8 persones —4 homes i 4 dones— que es preparaven junts i després feien la confessió personal.

El Pare Claret és cridat novament a Catalunya. A primers de maig de 1849 salpava del port d'Arrecife i arribava l'onze de maig a Tarragona.

Apòstol de la bona premsa

Fou una faceta important del seu esperit missioner. Inicià la Llibreria Religiosa, que el primer any de la fundació ja comptava 117.000 subscriptors i al cap de 19 anys havia publicat 9.569.800 exemplars: una bona quantitat per al seu temps. Ell mateix escriurà en el decurs de la seva vida 120 obres en 140 volums, amb un total de 21.000 pàgines. Anava inundant Catalunya de llibres bons, barats i de bon llegir. Volia que a cada casa hi hagués almenys *Un camí dret* (llibre escrit per ell del que se n'han fet més de 200 edicions) i *El catecisme explicat*. Són incomptables els fulls volants repartits copiosament.

Fundador

El Pare Claret fa temps duu cor endins l'ideal de fundar una Congregació de Missioners que s'escampin pel món predicant l'Evangelí. Nou anys palpant la necessitat i el fruit de les missions populars han confirmat el seu projecte i l'han madurat. «Tinc set de salvar ànimes», deia als seus amics més íntims. Ja ha engrescat alguns sacerdots, decidits a formar part de la Institució. El Pare Claret sent la presència de l'amor del Cor de Maria en el seu treball missioner. Per això els membres del nou Institut s'anomenaran: «Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria».

Es el dia 16 de juliol de 1849. Sis sacerdots s'han reunit dins una humil habitació del Seminari de Vic. Es diuen: Antoni Claret, Esteve Sala, Josep Xifré, Jaume Clotet, Domènec Fàbregas i Manuel Vilaró. La cambra és petita i pobre; els sacerdots presents, pocs i senzills; l'ambició apostòlica del Pare Claret, molt gran; les seves paraules, profètiques: «Avui comença una gran obra». La nova Congregació s'expandirà aviat arreu del món, duent l'embranchida apostòlica de Claret.

Fou encara fundador i inspirador de varies Congregacions religioses i d'altres Institucions que ajudaran a promoure i viure la fe cristiana.

Arquebisbe de Cuba

L'onze d'agost de 1849 rep el nomenament com a arquebisbe de Santiago de Cuba. «Vaig quedar-me mort amb aquesta notícia», escriu el sant. Deixava abandonades la Llibreria Religiosa i la Congregació de Missioners, dues obres tan estimades. No podia acceptar de cap manera. Però davant la insistent intimació del seu bisbe acatà la voluntat de Déu.

El dia 6 d'octubre de 1850 era consagrat bisbe a la Catedral de Vic. I el 28 de desembre, després d'acomiar-se de la Moreneta i de la Mare de Déu de Fussimanya, llevava àncores al port de Barcelona, amb la «Nova Teresa Cubana», travessant la Mediterrània i l'Atlàntic —mes i mig de navegació— fins a Cuba.

El Pare Claret confià al Cor de Maria el seu episcopat i d'ara endavant signarà sempre Antoni Maria Claret. Tot un encert perquè era molt dura la feina que l'esperava.

Cuba era una diòcesi molt difícil: de gran extensió —114.524 quilòmetres quadrats—, amb pocs camins transitables, amb una

població total de 1.400.000 habitants, dels quals 600.000 eren negres. Campaven les tares de la incultura, la vagància, la immoralitat familiar, l'explotació social, els vicis del joc i de la beguda. La clerecia era minsa i poc preparada. Abundaven els elements pertorbadors. I calia afegir a tot això el clima molt calorós i difícil per al treball que l'arquebisbe volia desplegar.

El 16 de febrer de 1851 arribava al port de Santiago i el dia 5 de març començava una missió que tingué un resultat impressionant. 40 confessors no eren suficients per atendre a tants penitents com s'acostaven a rebre el perdó.

En 6 anys va fer 4 vegades la visita pastoral a tan extens territori, acomodant-se amb facilitat a l'equitació imposada pel clima i les distàncies.

Per poder realitzar la labor programada cridarà un equip de col·laboradors —sacerdots i religiosos de la Península— que li prestaran valuosa ajuda.

És extraordinari el seu esforç per la promoció cultural i social dels habitants de Cuba.

Mentre el poble l'estima i l'aclama, n'hi ha que veuen perillar els seus interessos i atempten contra la vida de l'arquebisbe. L'atemptat més notable fou la ganivetada que posà en perill la seva vida el dia 1 de febrer de 1856. El Pare Claret ho rebé com una gràcia de Déu i perdonà de tot cor al qui l'havia ferit, ajudant-lo a sortir de Cuba.

A Cuba fundà, amb la M. Antònia París, l'Institut de Religioses de Maria Immaculada, anomenades també claretianes, per a l'ensenyament de les noies.

Confessor de la Reina Isabel II

El dia 18 de març de 1857 rep un comunicat urgent. La Reina el vol fer el seu confessor. El 27 de març deixa l'Illa i arriba a Madrid el 26 de maig.

El Pare Claret acceptà aquella missió amb la condició de no veure's implicat en afers polítics i de tenir plena llibertat per a la predicació.

L'actuació del Pare Claret a la Cort fou intensíssima, carismàtica, profètica i únicament apostòlica.

La Reina vol que el seu confessor l'acompanyi en els seus viatges per Espanya i el Pare Claret els aprofita per predicar

dins del tren, a les estacions, a les esglésies, als convents i a les places. Arriba a predicar 13 sermons en un sol dia.

Durant 12 anys és el confessor de la Reina que li encomana també l'educació religiosa dels seus fills i el consulta sobre les persones més adients per a les seus episcopals.

Potser mai ningú no ha suscitat tant d'amor en el poble ni ha estat objecte de tant d'odi per part d'una minoria fanàtica. 14 vegades atemptaren contra la seva vida. Fou vilment calumniat i perseguit fins a l'exili.

El Senyor compensà amb gràcies místiques extraordinàries i amb fruits espirituals abundosos la seva acció apostòlica arreu d'Espanya.

Pare del Concili Vaticà I

El Pare Claret, el setembre de 1868, acompanyà a la Reina a l'exili. Mig any continuà assistint espiritualment la família reial a París. Després va atendre els espanyols allí establerts.

Però finalment és cridat a Roma a treballar en la preparació del Primer Concili Vaticà que començarà el dia 8 de desembre de 1869.

El Pare Claret defensà amb fermesa el dogma de la infalibilitat del Papa: «Tant de bo que pogués jo vessar tota la meva sang i sofrir la mort en la confessió d'aquesta veritat!»...

Darrera malaltia i mort

Acabades les Jornades del Concili, el Pare Claret es troba amb els seus Missioners a Prada, on s'havien reunit després de ser expulsats d'Espanya en la revolució de 1868. La seva salut és molt precària. Li plau de dir sovint: «Desitjo desfer-me d'aquesta vida i unir-me a Crist». Era l'octubre de 1869.

Les autoritats franceses, insidiosament influenciades, el busquen per empresonar-lo. Prèviament assabentats, els seus superiors religiosos busquen un refugi. La nit del 5 al 6 d'agost del 1870 ha de fugir, com un malfactor. El mateix matí del dia 6, el Comissari de Policia pregunta als Missioners de Prada:

—On és Monsenyor?

—És fora de casa.

—On?

—No ho sabem. Ha marxat amb el Pare Superior i no sabem cap a on.

El refugi del Pare Claret fou la magnífica abadia cistercenca llenguadociana de Santa Maria de Fontfreda. Allí la seva salut es refà una mica. Però el 3 d'octubre sofreix una forta batzacada. Els monjos, que l'han acollit amb sol·lícit amor, intensifiquen la seva diligència fraternal.

El dia 24 d'octubre, després d'edificar amb la seva santedat als qui l'assistien, el seu cos deixà d'existir i el seu esperit se n'anà a viure amb Jesucrist, com era el seu incontenible anhel.

A la llum de dues magnífiques aurores boreals que emporraren el cel d'Europa el mateix dia i el següent de la mort del Pare Claret, els monjos cantaren el funeral de comiat. La naturalesa i tot semblava associar-se al triomf del prelat en la seva ascensió a la glòria: a la majestuosa església monacal un ocellet refulava mentre els monjos cantaven, i callava cada cop que s'interrompia el cant.

Al petit cementiri del monestir dipositen el seu cos. Més endavant col·locaran una làpida amb aquesta inscripció:

«He estimat la justícia i he odiat la iniquitat; per això moro a l'exili».

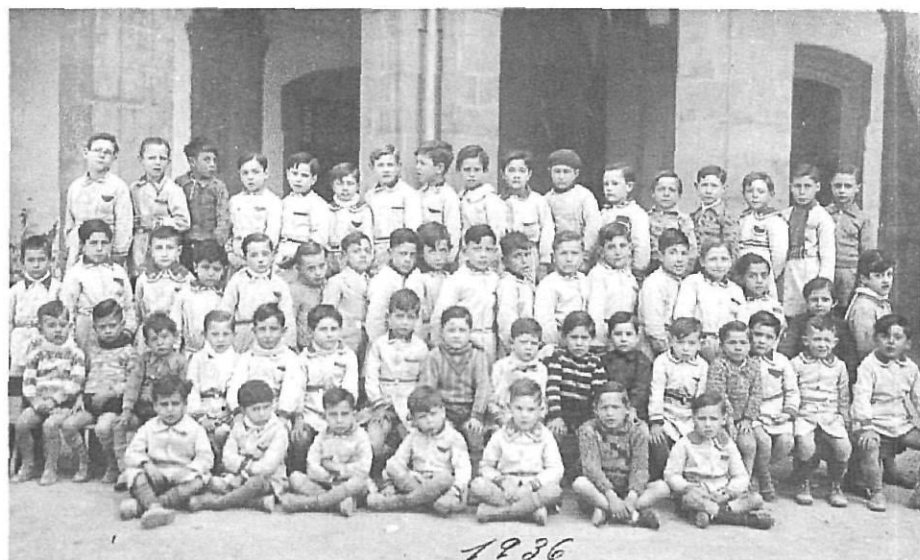
Glorificació

El sepulcre del Pare Claret esdevingué aviat un lloc de veneració. El dia 13 de juny de 1897 foren traslladades les despulles mortals i dipositades a l'Església de la Mercè de Vic que regenten els Missioners Claretians. El seu sepulcre serà sempre molt visitat.

El dia 25 de febrer de 1934 l'Església Catòlica el proclama beat per boca de Pius XIe. Ha estat reconeguda la santedat del Pare Claret i ha quedat palesa la falsedat de les calúmnies que els seus detractors li atribuïren. Era la culminació d'una causa «meravellosa i difícilíssima».

El dia 7 de maig de 1950, Pius XIIe el declara sant. Des d'ara tota l'Església l'anomena sant Antoni Maria Claret i celebra la seva festa el dia 24 d'octubre.

Els seus fills, els Missioners Claretians, li han dedicat a Vic, l'any 1970, un Temple-Sepulcre digne de la seva santedat i esperit apostòlic.

Melgosa, Xuclà, Trilla, XX, XX, Comorera, Esteve, Alcaide, Tarruella, Mestres, Plaza, Elies, XX, Ninot, Pociello, Marimon i Trilla; XX, XX, Salat, Xandri, Gomà, Blavia, Tarruell, Raich, Morell, Cuñé, Vilàs, Prat, Marti, Solé, Blavia, Cortines, Vendrell i Vergès; J. Costa, R. Costa, XX, Solé, XX, Espada, Carcasona, Suau, Forcat, Rubinat, Riu, Cases, Santanyes, Pablos i Comorera; Tarruella, Plaza, Comorera, XX, Barrachina, Fusté i XX. (Fotografia del curs 1934/35. Els noms corresponen de dalt a baix i d'esquerra a dreta; XX són alumnes el nom dels quals no recorden els ex-companys d'aula).

Alcaide, Lloses, Santacana, Barrachina, XX, Comorera, Subies, Cortadellas, Elies, XX, XX, Raich, Fusté, XX, Vila, Forcat, XX; segona fila: XX, XX, Mestres, XX, XX, Blanch, Aldabó, Oriol, Trilla, Conde, XX y Carcasona; tercera fila: Costa, Santanyes, Rubinat, Suau, Estany, Cases, Comorera, Aldabó, Oliveres, Tarruell, Xandri, Tella, Sala; i a baix, Torné, Bové, Prats, Miret, Pablos, Costa, Farré, Vendrell i Gomà. (Fotografia del curs 1935/1936). Una vintena d'ells continuen residint a Cervera actualment. El professor va ser el Sr. Jaume Codina, qui llavors va rebre l'ordenació sacerdotal, ara resideix a Lleida).

B) EL PARE CLARET I CERVERA

Després d'aquest esbós biogràfic ens podem acostar a la figura del Pare Claret i preguntar-nos:

1. El Pare Claret va conèixer Cervera?
2. Passà personalment per la nostra ciutat o tingué contactes amb els cerverins?

1. *Segurament el Pare Claret conegué el nom de Cervera, ja en la seva infantesa. Per la fama de ciència i prestigi universitari, plasmats en els llibres que sortien dels seus tòrculs, el nom de Cervera era conegut arreu de Catalunya i àdhuc d'Espanya.*

El Pare Claret escriu que, de petit, tingué la sort de trobar un llibre extraordinari que tractava del Santíssim Sagrament. La seva lectura li resultava tan atractiva i engrescadora que fins i tot se l'aprenia de memòria. Escrit en castellà, tenia per títol: «*Finezas de Jesús Sacramentado...*». A l'Arxiu claretià de Vic es conserva un exemplar d'una edició impresa a Cervera l'any 1796 «*en la Imprenta de la Pontificia y Real Universidad*», i que té moltes probabilitats de ser el mateix que el nen Antoni Claret fullejava a Sallent vers l'any 1818.

El nom de Cervera començava a fer-se-li familiar a través d'un llibre estimat.

Per altra banda, la Universitat de Cervera era aleshores l'únic centre a Catalunya per doctorar-se en ciències eclesiàstiques. Tots els sacerdots diplomats havien passat per Cervera. I el Pare Claret, per tant, durant els estudis al Seminari de Vic i durant el seu ministeri sacerdotal es trobaria amb sacerdots que s'havien doctorat a Cervera i més d'una vegada comentarien la vida universitària i l'ambient de la ciutat que els acollia.

A Sallent conegué a dos rectors que eren antics universitaris cerverins: el Dr. Josep Calasanz Amigó (1815-1825), a la seva infantesa i joventut, i el Dr. Mariano Cots a partir de l'any 1835, quan mossèn Claret era vicari a Sallent.

Es relacionà també amb Jaume Balmes, preclar alumne de la Universitat cerverina. Precisament fou ordenat sots-diaconat l'any 1834 a la mateixa ordenació en què Balmes rebé el diaconat. El Pare Claret ho recorda a la seva autobiografia: «Jaume Balmes

era el primer dels diaques, i jo dels sots-diaques. Ell cantà l'evan-geli i jo l'epístola. Ell i jo anàvem al costat del sacerdot que presidia i tancava la processó el dia de l'ordenació» (Aut. n. 100).

Un altre amic sallentí, company de Seminari, el Dr. Senmartí, cursava a Cervera.

Durant els anys d'apostolat missioner va relacionar-se fre-qüentment amb antics alumnes de Cervera: els Drs. Casadevall, Passarell, Jaume Soler... i fins i tot el seu millor i més íntim col·laborador i hereu, el Pare Esteve Sala li parlaria moltes vegades de la seva vida d'estudiant cerverí.¹

Essent missioner conegué la fama de Cervera com a centre de pietat i religió. N'estava assabentat dels solemníssims actes de culte al Santíssim Misteri, i també de les peregrinacions de possessos que acudien a Cervera a fer-se exorcitzar.²

2. *Passà per Cervera el Pare Claret?* No consta explícita-ment que sant Antoni Maria Claret prediqués a Cervera o hi sojornés. Però certament hi passà en la seva etapa de missioner itinerant. Aquell mossèn Anton «curt de talla, formes arrodonides, amb ells ulls mig tancats i amb llavis somrients, amb el farcellet i el bastó, trepitjant tots els camins de la nostra terra», com sovint se l'ha dibuixat, també passà delerós de les ànimes, pels viaranys aspres i pedregosos de la Segarra.

En una carta de 1845 comunica al seu amic mossèn Joan Tuñi que després de predicar a Bagà, pel mes d'octubre, «passaré a Berga, Sant Llorenç de Morunys, Cervera, Tàrrrega, Solsona, etc.». Un projecte que no es complí, perquè sabem que d'una tirada passà de Bagà a Sant Llorenç de Morunys, i d'aquí a Solsona. I per documents oficials consta que de Solsona passà a Anglesola, restant fora de trajecte Berga, Cervera i Tàrrrega.

Possiblement passà per Cervera quan el juny de 1846 tor-nava de la missió de Lleida. Consta del seu pas per Mollerussa

1. El Pare Esteve Sala fou co-fundador de la Congregació Claretiana, el primer Superior General que ocupà el lloc del Fundador en la direcció de l'Institut i posteriorment nomenat també el seu successor a la seu arquebisbal de Santiago de Cuba. No arribà a ser consagrat Bisbe, perquè la mort se l'endugué poc després del seu nomenament.

2. Mencionem aquest fet estrany a la nostra mentalitat actual, per l'al·lusió que hi trobem al Pare Claret. Ens ha arribat per una curiosa relació d'una Energúmena de Taradell que refereix com el mateix dimoni es va cuidar de fer saber al Pare Claret que a Cervera hi havia un «Dr. Miquel» que era l'úmic que hi entenia en coses de possessió diabòlica. Que a Vic, ni Claret, ni el Vicari Capítular Dr. Casadevall, no hi entenien res.

i Golmés. Continuant el seu viatge de retorn a Vic passaria per Cervera, La Manresana, Conill, Calaf, Manresa...?

I certament passaria a Cervera amb la diligència en el viatge d'últims d'octubre de 1850 tornant del viatge de comiat a Madrid abans de partir a Cuba. Les diligències tenien parada a Cervera en el trajecte de Lleida a Igualada. El temps de canviar els cavalls i el descans establert li donaren ocasió d'entrar en contacte amb la ciutat. I sabem que ell aprofitava totes les oportunitats.³

El 1860 Cervera ja té estació en la línia fèrria de Barcelona a Lleida. Els Reis d'Espanya realitzen la visita de les Illes Balears i Barcelona. Per retornar a Madrid, surten de Barcelona en tren. Paren a migdia a Manresa i continuen el trajecte per arribar a Lleida al capvespre. Una altra vegada Cervera és lloc de pas:

«El dia 5 d'octubre, el tren reial sortia de Barcelona. El comboi féu algunes parades i Claret no deixà d'aprofitar-ho per oferir la Paraula de Déu, en algun cas fins a l'andana de l'estació. Podem citar-hi: Terrassa, Manresa, Cervera, Tàrrrega, Bellpuig, Mollerussa, Bell-lloc i Lleida».⁴

El Pare Claret aprofità tal volta el temps de parada a Cervera per dirigir la seva paraula missionera als cerverins i contemplar les majestuoses torres de la Universitat i Santa Maria.

El tren era el mitjà més pràctic de traslladar-se de Madrid a Barcelona. En anys successius el Pare Claret tornarà a passar, almenys en tres ocasions, per l'estació de Cervera.

Sant Antoni Maria Claret només té amb Cervera, pel que hem vist, contactes fugissers i esporàdics. El seu projecte de missioner itinerant no li permeté un ministeri més extens. I les oportunitats que li brindaven els viatges reials tenien un horari oficial que el condicionava.

Però no s'acaba aquí la presència claretiana a Cervera. Claret és un pare amb una legió de fills: la seva personalitat s'estén a tots els membres de la Congregació de Fills del Cor de Maria per ell fundada amb cinc companys sacerdots el dia de la festa del Carme de l'any 1849 a la ciutat de Vic.

3. Per aquest mateix temps, abans d'anar el Pare Claret a Cuba, sabem que es relacionà amb l'impressor Joan Oliveres, un cerverí instal·lat a Barcelona, on dirigia una de les editorials més importants, distingida per la pulcritud i categoria de les seves obres. El Pare Claret li escriví una carta agraint-li el regal d'una col·lecció de Vides de Sants i l'aplaudeix en aquesta tasca de dignificació de la impremta oferint models de vida cristiana.

4. Pare Manuel VILAR I BASSAS, C.M.F.: *Claret, recull autobiogràfic*. Editorial Claret, Cfr., pàg. 126, 1981.

Quan l'Institut, dedicat primordialment a l'apostolat de la predicació, s'havia propagat amb noves fundacions —a Gràcia (Barcelona), Segòvia, Osca, Selva del Camp—, arribà la revolució de setembre de 1868 que les tancà totes i obligà els seus membres a dispersar-se.

Es reuniren, esperant millors temps, a Prada i Thuir de França. Molts nous aspirants passaven la muralla dels Pirineus i engrossaven les files claretianes. En plena desorganització de la monarquia d'Amadeu i de la República començaren a retornar a les antigues Cases i en fundaren de noves. Amb la pau religiosa que vingué amb la restauració de 1875 s'obriren col·legis-seminaris a tota la Península: Barbastre, Segòvia, Vic, Alagon, Santo Domingo i finalment el 1887 Cervera.

Aquell any, el novell Institut constava de 204 sacerdots, 245 germans coadjutors, 295 estudiants professors, 164 novicis i 279 aspirants.

Les Cases sumaven un total de 35: 7 a Catalunya, 13 a la resta d'Espanya i 1 a Canàries; 4 a Xile, 1 a Roma, 1 a França, 1 a Mèxic i 7 a Fernando Poo.

Tota la Congregació era dirigida pel Rdm. P. Josep Xifré i Mussach, co-fundador i Superior General des de l'any 1858.

Sortosament els cerverins que no havien pogut gaudir d'un contacte i coneixement directe del Pare Claret, es trobaran amb els seus fills i continuadors que reproduïen bé la imatge espiritual apostòlica del seu Fundador, de manera que es podria repetir la dita de Fr. Lluís de León en el pròleg de les obres de santa Teresa: Ell no havia conegut la santa castellana, però es consolava perquè la veia retratada en els seus escrits i en les seves filles.

C) ELS MISSIONERS FILLS DE L'IMMACULAT COR DE MARIA A CERVERA

En un moment esplendorós de florida vocacional claretiana, en què representava una gran dificultat trobar locals suficients i adequats per reunir tants candidats per a la seva formació intel·lectual i apostòlica, vingué, d'una manera inesperada i providencial, l'oferta a la Congregació del grandios edifici de l'ex-Universitat de Cervera.

El Pare Pere Mulleras, en comunicar, exultant, la firma de les escriptures i la presa de possessió, constata la magnificència de l'edifici:

«Por ahora no diré más, sino que mide 10.350 metros cuadrados, o sea, 115 metros de largo o fachada, por 90 de ancho. Su primer patio es un paralelogramo de 74 metros de longitud por 17 de anchura. Cada uno de los patios interiores tiene 28 metros en cuadro, sin contar los claustros o arcos, y en el centro, su grandiosa cisterna.

» La Capilla interior es de tres hermosas y esbeltas naves: mide 29 metros por 16'20. Su riquísimo altar dedicado a la Purísima Concepción, todo de escogido mármol de Carrara, está valuado en 65.000 pesetas.»

I completava el Pare Francesc Naval, quan ja es trobaven molt avançades les obres de distribució i arranament de l'ingent edifici:

«Podemos inferir que el edificio en cuestión es en gran manera sólido, grandioso y de mérito artístico. La solidez se descubre, ya en el espesor de sus paredes que llegan a tener en algunos puntos 2'30 metros, y en muchos 1'40 metros, ya en su construcción, que es gran parte de piedra de sillería y, cuando no, de mamostería. Sostienen el edificio muchísimas columnas de grande solidez y base, de las cuales más de 30 son libres o sueltas; sobre todas ellas se apoyan más de 500 arcos, también de piedra, y visibles, sin revoco de ninguna clase; las puertas y ventanas tienen todas sus huecos rodeados de piedra de sillería y formando arco en su parte superior.

» De aquí puede fácilmente deducirse la grandiosidad de semejante edificio; y para conocerla más, añadamos a lo dicho en la descripción que el número de habitaciones y dependencias pasa de 200; sus puertas exteriores son seis, las interiores más, en número, que las habitaciones; las ventanas que dan al exterior del edificio ascienden a 196; los balcones, diez; las ventanas del interior, 138 con dos balcones; y si contamos en estos números las medias ventanas del segundo piso y todas las torres, pasan de 600, seguramente.

» El mérito artístico del edificio no brilla tanto en el orden arquitectónico que, a excepción del Altar Mayor y de los frontispicios, es toscano, cuanto en el plan bien ordenado que preside a su estructura y en lo atrevido de sus bóvedas...»⁵

Abans, no obstant, de la restauració, aquell sumptuós edifici universitari es trobava reduït a la més deplorable situació fruit d'una utilització incontrolada i impròpia del lloc. Encara el 1887 s'hagué de procedir a la desocupació de diverses oficines i inquilins que hi vivien. Magatzems de vins, gra, fustes, llenya, palla... ocupaven gairebé tota la primera planta. Amb dilacions enutjoses

5. Cristóbal FERNÁNDEZ, C.M.F.: *La Congregación de los hijos del Inmaculado Corazón de María*. Edit. Cocolsa, pàgs. 611-612. Madrid, 1967.

i amb disgustos i dispendis, l'edifici no quedà lliure fins el dia 1 d'octubre.

Sorgiren encara altres dificultats:

— Oposició de la mateixa població, sobretot dins l'Ajuntament. Alguns que havien signat el document de cessió als missioners demanaven, penedit, una revisió del contracte.

— Oposició dins el mateix Institut per part d'alguns que no creien avantatjós per a la formació i govern concentrar tants joves en un mateix lloc, alhora que representava un perill vital per a la Congregació en temps d'inestabilitat política.

Res no espantà l'enèrgic Pare Xifré que ordenà que el dia 1 de juliol, tot just feta l'entrega de l'edifici, es comencessin les obres de restauració i habilitació. Sis germans, als que aviat se n'afegiren 10 més, posaren mans al treball. Els ajudaven alguns jornalers o manobres i algun mestre d'obres. Però alguns dels germans eren excel·lents mestres, dominadors de la tècnica i d'un enginy natural per trobar solucions originals.

La restauració era costosíssima: estava massa malmès el que havia estat caserna, magatzem, alberg, dipòsit d'armes... Calia renovar tot el paviment, repassar sostres i parets, reparar escales, ultra l'acomodació dels locals per a classes, dormitoris, salons... segons les exigències de la futura nombrosa comunitat i les seves activitats.

A mig milió de rals pujava el càlcul de despeses, sense entrar en el compte la mà d'obra ni l'import pericial i directiu que corria a càrrec dels germans coadjutors.

El Pare Xifré ho afrontà tot i es féu responsable de tantes despeses confiat en la divina Providència, i en les providències que ell mateix prendria per sortir al pas de la situació.

El Pare Xifré estigué sempre al corrent de les obres, content i satisfet de la bona tasca dels abnegats germans, que eren objecte d'admiració de tots els qui contemplaven la seva dedicació i laboriositat. Quan el dia de la festa del Cor de Maria de 1888, enllestides substancialment les obres de remodelació, el Pare Xifré servia personalment la tradicional copeta de vi, el cronista comenta: «Quedaren més contents que si els haguessin donat tots els vins del món».

En sortir a la llum aquest article a *Miscellània Cerverina*, faltaran pocs dies per complir-se exactament el centenari de la vinguda del Missioners Claretians a Cervera.

Aquest esdeveniment ha comportat una ininterrompuda relació entre la ciutat i els claretians que, sense entrar ara en el grau assolit en les diverses etapes d'aquest segle d'història, ha cristallitzat en un intercanvi cultural i religiós notable.

La Congregació Claretiana necessitava urgentment un edifici de proporcions suficients per als seus seminaristes.

Cervera oferí en un moment crític i oportú la seva ex-Universitat.

Cervera celebrà amb repic de campanes la fausta notícia de la cessió de l'edifici als hereus del Pare Claret.

A la Congregació Claretiana li suposà quantiosos dispendis que afrontà generosa en unes circumstàncies difícils.

La Universitat es veié protegida i honorada amb el nou destí.

Cervera en sortí beneficiada espiritualment i cultural, així com materialment.

Volem destacar la tenacitat del Pare Xifré que estimà de cor, com la seva obra predilecta, com la nineta dels seus ulls, Cervera i la Universitat.

Com a prova d'aquesta estimació, volgué que a Cervera residís el govern general de l'Institut. I Cervera fou la residència habitual i punt de concentració. I a Cervera morí i les seves despulles descansen entre nosaltres com a testimoni del seu amor.

Creiem d'interès completar aquest record de la presència claretiana a Cervera, reproduint part d'un treball que es guarda a l'Arxiu Provincial dels Claretians de Catalunya.

1. *Oferiment de la Universitat als Missioners i acceptació.* L'octubre de 1886 una comissió respectable de la ciutat de Cervera viatjava a Madrid per tractar amb el govern central la manera d'evitar els nous greuges que es projectaven contra l'edifici de la Universitat, com era el de convertir-lo en presó i penal.

Aquells mateixos dies arribava a Madrid el M.R.P. Josep Mata, procurador general de l'Institut Claretian, per gestionar assumptes d'importància per delegació del Rdm. Josep Xifré, Superior General.

En visita del M.R.P. Mata a l'Excm. Sr. Rector de la Universitat Central, aquest li oferí l'edifici de la Universitat de Cervera,

en nom de don Alexandre Pidal i Mon, que era el ministre de Foment.

Coneixent el Pare Mata les preocupacions del Rdm. Pare General, que desitjava establir un Col·legi Central, traslladà l'ofertament al Pare Xifré que el rebé com un do del Senyor.

No referirem al detall les diligències, comunicacions, entrevistes del Rdm. Pare General i el seu delegat amb les autoritats i veïns de Cervera. És suficient constatar que les autoritats i veïns aprovaren totes les condicions i clàusules proposades pel reverendíssim Pare General, i el dia 11 de maig de 1887 es firmà l'escriptura de compromís d'ambdues parts, alhora que l'Ajuntament i els veïns de Cervera dirigien una instància al Govern, enmig de la més gran harmonia i entusiasme dels cerverins, que passaven de 70 i representaven a totes les classes, parròquies i partits de la ciutat...

En arribar l'expedient a la Direcció General de Propietats ensopegà amb dificultats gairebé insuperables, que l'hagueren fet fracassar; sobretot perquè eren tres els ministeris que reclamaven la propietat de l'edifici: el d'Hisenda, el de Guerra i el d'Instrucció Pública. L'assumpte passà al Consell d'Estat. El senyor Alonso Martínez, diputat per Lleida, procedí amb tan oportuna eficàcia que el 24 de maig de 1887, dia de la signatura de la Reial Ordre de Cessió, dirigia un telegrama a l'Ajuntament de Cervera, anunciant tan grata notícia, que fou rebuda a Cervera amb exaltació indescriptible.⁶

2. *La reial Ordre de Cessió.* El text de l'Ordre reial, en la seva part dispositiva, diu així:

«El Rey (q.D.g.), y, en su nombre la Reina Regente del Reino, de conformidad con el dictamen del Consejo de Estado en pleno, y de acuerdo con el Consejo de Ministros, se ha servido otorgar al Ayuntamiento de Cervera la concesión de usufructo del edificio Universidad de aquella Ciudad, para establecer en él la Enseñanza que se halla a cargo de la Congregación de los Padres Misioneros del Sagrado Corazón de María, sujetándose a las condiciones generales de la citada Ley de 9 de junio de 1869 y demás disposiciones concordantes.

6. Una mostra de l'interès dels cerverins per aconseguir la cessió de la Universitat als claretians la tenim en el fet de condicionar la renovació del vot al seu diputat senyor Alonso Martínez. La condició era que el senyor Alonso Martínez es comprometés formalment a treballar perquè l'edifici passés a mans dels Missioners Fills del Cor de Maria. El senyor Alonso Martínez ho prometé i portà a bon terme la seva promesa.

»Al pie: De Real Orden lo digo a V.I. para conocimiento y efectos consiguientes. — Dios guarde a V.I. muchos años. — Madrid, 22 de mayo de 1887. — LOPEZ PUIG-CERVER. — Sr. Director de Propiedades y Derechos de Estado.

»Traslado a la Dirección General de lo Contencioso para su inteligencia. — Idem al Presidente del Consejo de Estado, para su inteligencia.»

3. *Presa de possessió.* El dia 9 de juny del mateix any es féu l'entrega de l'edifici de la Universitat a l'Ajuntament de Cervera pel Comissionat de Vendes de la Província. El dia 23 es firmava el contracte de cessió a la Congregació de Missioners. I la tarda del mateix dia es realitzava a la capella reial de la Universitat l'acte formal i solemne de la presa de possessió, deixant-ne constància a l'acta notarial signada a la sagristia.

4. *Els Missioners restauren l'edifici.* Resultaria impossible detallar les obres de reparació, consolidació i adaptació a les necessitats i activitats dels nous estadants de l'abandonat edifici. Durant més d'un any treballaren com a herois 16 germans coadjutors de la Congregació, ajudats per alguns jornalers...

Finalment, el dia 17 d'agost de 1888 començaren a arribar els nous residents. El 5 de setembre ja sumaven 288 missioners: 20 sacerdots, 89 estudiants professors, 105 estudiants novicis, 29 germans professors i 45 germans novicis. El 10 de setembre quedaren organitzades i constituïdes les diverses seccions.

5. *Organització interna i funcionament.* S'establiren dins el magnífic edifici les Facultats Majors de Filosofia i Teologia, distribuïdes cada una d'elles en tres cursos, amb totes les ciències auxiliars de Matemàtiques, Física i Química, Història Natural, Llengües Eclesiàstiques, etc. S'installaren en espaioses sales, museus i laboratoris. Fou determinant la gestió de l'eminent polígraf i naturalista Pare Francesc Naval, que, amb la col·laboració dels claretians d'arreu del món, aconseguí instal·lar museus bastant complets i de valor considerable de Física, Química, Zoologia, Botànica, Mineralogia, Numismàtica, etc.⁷

7. Creiem un deure ampliar aquesta al·lusió al Pare Naval transcrivint unes ratlles del *Llibre de Cervera*, escrit per Agustí Duran i Sanpere: «El Museu de Cervera ha volgut significar amb la instal·lació de la sala d'Arqueologia el seu homenatge al Pare Francesc Naval, organitzador del Museu de la Universitat vers la fi del segle XIX; i al Pare Frederic Vila, que fou un dels seus darrers conservadors i autor d'una història exemplar de la Universitat de Cervera.

»El Pare Naval va formar a l'edifici de la Universitat, residència de la Congregació, un Museu Pedagògic per a ús del Seminari i així mateix dels alumnes del Col·legi de Segon Ensenyament regit pels Pares Claretians. La

Un claustre selecte de professors regentava les càtedres. A les Facultats Majors s'exigia un nivell científic enlairat amb proves i exàmens adients, i en acabar els estudis de Filosofia i Teologia s'impartien els graus o títols de Llicenciat i Doctor, vàlids en el règim intern de l'Institut.

Completant les Facultats Majors, es formaren els noviciats per a sacerdots, estudiants i germans coajutors.

I s'installaren les dependències necessàries per a les atencions de la comunitat: cuina, sastreria, sabateria, fusteria, fontaneria, rentadors...

Reservant la capella reial per a les gran solemnitats, cada secció disposava d'una capella ben arranjada per als actes religiosos propis.

6. *Claretians alemanys a Cervera.* L'any 1908 el Rdm. Pare Martí Alsina, Superior General de la Congregació, portava a Cervera un jove de nacionalitat alemanya. Fou un reclam providenciat. Començà a donar a conèixer la Congregació a Alemanya amb els seus escrits i correspondència. I aviat començaren a arribar nombroses peticions d'ingrés.

L'any 1912 emitia els vots religiosos l'estudiant alemany Pere Schweiger que fou després el primer General de l'Institut, no espanyol, des de l'any 1949 fins al 1967.

L'any 1914 cursaven la carrera sacerdotal 50 estudiants professors alemanys, sense comptar els postulants i novicis. Aquest any s'estroncà l'arribada d'alemanys a Cervera, a causa de la 1.ª Guerra Mundial.

Aquella florida de vocacions permeté la formació d'una Província Claretiana a Alemanya amb un fort impuls d'expansió.

7. *Projecció històrica.* La Universitat de Cervera és compendi i símbol de mig segle d'història (1887-1936) de la Congregació Claretiana.

secció arqueològica d'aquell Museu era formada per mostres de les diverses fases del procés evolutiu de la cultura humana, obtingudes de pertot arreu, principalment dels llocs on els Pares Claretians tenien residència, perquè la fundació del Museu a la Universitat de Cervera era consigna recomanada a tot l'Orde. A partir de la Prehistòria, era possible de seguir davant d'exemplars autèntics tota la història material de la Humanitat. Aquell Museu que pogué travessar gairebé íntegra tota la darrera guerra civil, fou després escampat i només algunes peces han pogut ser recuperades, totes elles procedents d'Andalusia» (pàgs. 512-513).

D'ella sortiren les egrègies figures del cardenal Larraona i els bisbes i vicaris apostòlics que la Santa Seu designà per a diverses diòcesis i vicariats com els de Guinea, Panamà, Tarija, Tocantins, Chocó, Xina, etc.

Fou planter d'eminents professors i innumbrables missioners que portaren l'evangeli a tot el món.

En el Capítol General de l'any 1895, celebrat a Cervera, l'Institut Claretíà obtingué la seva plena estructuració, en agrupar en províncies religioses les nombroses cases i comunitats que fins aquell moment depenien directament del Govern General de la Congregació.

L'últim capítol d'aquesta primera etapa fou la gesta de tants missioners que coronaren la seva vida amb la làurea d'un gloriós martiri, segellant amb la seva sang la fidelitat a Crist.

Obligats a abandonar la Universitat el dia 21 de juliol de 1936, el noble edifici fou sotmès a un minuciós registre i a un saqueig horrible.

Moriren afusellats 19 sacerdots, 30 estudiants teòlegs i 20 germans coadjutors. Això representava una pèrdua humanament irreparable, només transfigurada per la fe i convertida en llum de resurrecció, en aquell exemple d'amor i perdó que ens transmeteren.

I podríem afegir els 30 joves teòlegs, a punt de cantar missa, que a primers de juliol del mateix any sortien de Cervera en direcció a Barbastre, on foren martiritzats juntament amb els altres 21 companys claretians d'aquell Col·legi Teòlogat.

Entre els màrtirs hi figuraven personalitats rellevants:

— El Pare Jaume Giron, missioner extraordinari, consiliari dels fejecistes, capdavanter de la promoció social a favor dels obrers i que influí notablement en la formació de la joventut masculina i femenina de Cervera.

— El Pare Joan Buxó, metge competent, consultat pels mateixos doctors de Cervera, prestà molts serveis sense voler mai cap emolument i curà al qui després l'assassinà.

— El Pare Enric Cortadellas, jove sacerdot de gran pervindre per les seves qualitats i simpatia, fruit de l'aspra Segarra —nascut a Les Oluges—, format des d'infant a la Congregació i que començava a donar els seus fruits en la pròpia terra que el veié néixer.

— El Pare Manuel Jové, expert pels seus coneixements humanistes, era conegut a l'estranger com a exponent de cultura humanista mundial. Escriví articles a *Alma Roma* i fundà l'any 1927 la revista llatina *Candidatus Latinus* que el 1930 es convertia en *Palaestra Latina*. Dotat també d'una ànima gegant plena de virtuts, donà la mesura quan s'oferí al martiri, que podia defugir, per no abandonar el grup d'estudiants del que era responsable i amb els que morí el 26 de juliol al cementiri de Lleida.

— Entre els germans coadjutors fem esment del Germà Ferran Saperas, conegut com el «màrtir de la Castedat» i el Germà Ramon Rius, nascut a Santa Fe, a la nostra Segarra i que donà testimoni als 23 anys, quan ja feia 7 anys que havia emès els vots religiosos.

— I finalment, malgrat que fos immolat a Tarragona, no podem oblidar el Pare Frederic Vila, un dels darrers conservadors del museu del Pare Naval i autor de la més completa història de la Universitat. Duran i Sanpere es presentà al vaixell convertit en presó, al port de Tarragona, amb un indult de la Generalitat per salvar aquell gran missioner i competent científic. No arribà a temps: feia menys d'una hora que havia estat engolit en una d'aquelles tries incontrolades de víctimes innocents.

8. *Visita Reial al Col·legi Claretian de la Universitat.* Sens dubte, el moment estellar aconseguit pels claretians al llarg de la seva estada a Cervera, cal situar-lo en el dia 23 de maig del 1930, quan el rei Alfons XIII va visitar el seu centre. Mirat en certa manera, era una reanudació de les visites reials que altres monarques de la Casa de Borbó d'èpoques passades havien distingit a l'Acadèmia cerverina.

Del fet se'n va fer ressó la premsa abans i després. Els claretians van afanyar-se perquè la casa oferís un aspecte decorós davant el monarca. Es van penjar guarnicions d'or en els 30 finestrals de la façana principal, i en la de l'interior hi penjava un domàs amb un quadre de S. M. el Rei. Hi havia flors en molts llocs: l'arc d'accés, l'escala principal, l'atri de la capella...

Cervera va rebre el monarca Alfons XIII —avi de l'actual rei, Joan Carles I— amb entusiasme. A més del veïnat, hi havia molts comarcans pels carrers que volien victorejar al Rei, qui, en arribar i en veure la rebuda, va saltar de l'automòbil i a peu, confonent-se entre la gent, es va dirigir a l'església parroquial i va adorar el Santíssim Misteri.

De retorn, va passar per l'Ajuntament i, ja ràpidament, va anar a la Universitat on hi havia la més important concentració de gent. Va ser rebut pels PP. Eduard Fabregat, en representació del Provincial, i Mateu Casals, Superior del col·legi. Se li va fer un discurs de benvinguda, i l'orfeó dels interns va cantar la marxa de Gounod. Els llocs de més detinguda visita van ser la secció de Teologia, l'oratori privat i la capella, que estava profusament enllumenada. Allí, S. M. Alfons XIII, va resar una estona.

Per tot el trajecte, en atris i patis, molts grups s'adelantaven a la comitiva reial, situant-se en llocs estratègics per ovacionar una i altra vegada al Rei. A més, també va ser una ocasió excepcional perquè la població pogués entrar a la Universitat i veure-la per dins, doncs l'entrada era reservada a fi de no pertorbar els estudis del col·legi. Habitualment, i només a determinades parts, hi accedien els alumnes del col·legi d'externs, els quals també podien confessar-se i oir missa a la capella reial.

Alfons XIII va quedar gratament impressionat de la visita al col·legi dels cordimarians, als quals els ho va manifestar en un telegrama rebut el dia següent.

9. *Frustrat intent de restauració, 1936-1939.* La Universitat tornava a oferir un aspecte deplorable: tres anys d'abandó, parets esquerdades i sostres enfonsats per causa de les bombes, agreujat pel nou destí de la Universitat, convertida ara en camp de concentració de presoners, expliquen aquesta situació.

En retornar la normalitat, els Missioners Claretians realitzaren gestions per aconseguir una subvenció per restaurar aquell edifici i reempendre l'anterior activitat docent, sense cap resultat positiu.

Fracassat l'últim intent d'instaurar a Cervera la Facultat de Teologia de les 5 províncies de l'Institut Claretia a Espanya, la Congregació renuncià als drets que tenia sobre l'edifici amb un balanç negatiu de 69 víctimes i la pèrdua total dels quantiosos valors invertits en la reconstrucció, conservació i millores fetes durant mig segle.

10. *Nova presència claretiana.* Els missioners deixaren la Universitat, però no Cervera. Molt a prop del gran edifici universitari s'aixeca el que era Col·legi Hispano-francès de Santa Teresa.

Abandonat a rel de la revolta del 1936, quedava deshabitada. Els Pares Claretians l'adquiriren per convertir-lo en centre de les seves activitats.

L'any 1939 ja comencen a funcionar el seminari i el col·legi extern.

Aviat es complirà un altre mig segle de presència claretiana a Cervera. Presència que s'ha plasmat en el servei religiós constant des de la capella que regeixen, per la predicació i altres serveis ministerials a la ciutat i a la comarca i per les funcions que successivament ha anat assumint l'edifici, segons les necessitats, de Seminari Claretia, Col·legi Extern, Residència Estudiantil i Centre de convivències i activitats formatives: religioses, culturals i esportives.

III. Activitats claretianes a Cervera

MISSIONERES CORDIMARIANES

L'Institut de Missioneres de la Caritat, filles del Cor de Maria, nascut amb el carisma preferent de vetllar pels malalts a domicili o en els hospitals, ha tingut com a fundadora la Mare Güell.

L'Institut de Missioners de la Caritat, filles del Cor de Maria, nascut amb el carisma preferent de vetllar pels malalts a domicili o en els hospitals, ha tingut com a fundadora la Mare Güell.

La vida d'aquesta institució està lligada íntimament a la Congregació Claretiana i la seva espiritualitat s'ha inspirat i remodelat segons la línia missionera i apostòlica del Pare Claret, coneguda i assimilada a través dels seus fills.

El Pare Francesc Naval, prestigiós claretia per la seva ciència i per la seva santedat, fou el profeta destinat per Déu a vetllar per l'obra que havia sembrat en el cor de la Mare Güell.

La història de l'Institut constata clarament:

«El nom del Pare Naval mereix un lloc d'honor al costat de la fundadora, ja que el seu ajut moral i espiritual fou un mitjà providencial en la configuració i organització de la Institució».

Conseller i guia de la Mare Güell des de 1895, l'encoratja a portar endavant el projecte de fundar un nou Institut. Redacta un primer reglament, signat el 30 de desembre de 1897. Introduïdes algunes modificacions, plasma la idea de la Mare Güell en el document definitiu, que serà aprovat pel senyor bisbe de Solsona el dia 14 de setembre de 1899.

Era el dia del naixement del nou Institut. Des d'aquell moment els PP. Claretians sempre han continuat animant el creixement i la consolidació de la Congregació: servei espiritual, conferències, classes, exercicis espirituals, renovació dels documents segons les noves orientacions de l'Església, comunió d'ideals missioners. Seria inacabable la llista de fills del Cor de Maria que han ajudat a fer camí, dins l'esperit del seu propi carisma, a aquest Institut tan cerverí.

COL·LEGIS PER A ALUMNES EXTERNS

La presència claretiana a Cervera ha estat, essencialment, de cara a l'Institut per formar als seus religiosos, i de forma més clara durant el mig segle que van habitar la Universitat. En paràgrafs anteriors hem descrit el desenvolupament intern de la vida dels religiosos de l'Immaculat Cor de Maria en l'edifici que havien posat a punt l'any 1887.

Es clar, però, que si la seva finalitat era i és missionera, no reservessin aquesta solament per a terres llunyanes, quan aquí mateix ja podien fer uns serveis. El més destacat i que els posaria més en contacte amb el poble de Cervera i la seva comarca va ser l'apertura d'un col·legi per a alumnes externs, de quina activitat hem trobat dades d'inici el 5 de setembre del 1888, i pel curs de 1889 ja figuren els quadres de professors per a primera i per a segona ensenyança, i el director del col·legi va ser el Pare Cayetano Girbau.

L'any 1897, segons el Pare Paluzie, professor del col·legi, els alumnes externs van obtenir en l'examen de fi de curs, fet a Cervera per un tribunal de l'Institut de Lleida, 18 excel·lents, 28 notables, 42 bons, 34 aprovats i un suspens. Aquestes notes cal estimar-les en més perquè el mateix tribunal va dir que, com a professors oficials, en cas de dubte, es decantaven per la nota baixa i que no havien donat cap excel·lent als nombrosos alumnes dels dos cursos que ells mateixos havien portat a terme a Lleida.

El col·legi era font d'admiració i apreciació dels ciutadans. L'any 1900 la primera ensenyança s'incrementa en nombre d'alumnes, a la vista dels resultats que s'obtenien, i la segona ensenyança continua mantenint el seu renom. L'any del segle passaven de 200 els alumnes de primera ensenyança, i eren 32 els de segona; altres 20 nens es preparaven per Comerç i Tenidoria de Llibres. Es constata que era poca la població que accedia a ensenyament

mitjà, essent el col·legi dels claretians de Cervera el que en tenia més de la província.

A més de mantenir-se semblant nombre d'alumnes en cursos següents, hi ha referències que el 1910 es van començar classes nocturnes, amb 80 alumnes, i el 1916 es va reanudar el batxillerat a Cervera. El curs de 1935/1936 va ser l'últim que van impartir els claretians a la Universitat.

Van destacar dels professors, el director del col·legi, Pare Marià Aguilar, i el Germà Pau Aiguadé, qui fins l'any 1933 va portar la direcció, dedicant a la docència els 30 millors anys de la seva vida. El Germà Aiguadé tornaria a donar classes l'any 1941.

Restablert l'ordre al país el curs 1939/40 obren els Claretians de nou el col·legi extern en la residència on ara es troben. Hi assisteixen uns 150 alumnes, en tres aules, repartits segons l'edat i coneixements de cadascú. El desgavell de 1936/1939 havia donat nens de 10 anys analfabets i altres de 7 anys amb coneixements acceptables. Calia posar concert perquè cada alumne s'anés situant al que per la seva edat li pertocava.

Per les aules de la Universitat en les dècades dels anys 20 i 30, i per les de l'antic col·legi de les Monges Franceses —a partir del 1939, nova residència dels Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria—, van passar el 70% dels cerverins en edat escolar, rebent una formació cristiana i una educació general bàsica i mitjana de bona qualitat. D'això en poden donar testimoni gran nombre de cerverins i de gent de la comarca, vius i molts encara actius i ben situats en la nostra societat i el seu comandament. Per exemple, és ex-alumne l'actual alcalde de Cervera, senyor Joan Salat, i ho són consellers i ex-consellers. Altres van passar més tard per la Universitat i es van fer amb una carrera, o és gent que treballa o donen treball des d'indústries o comerços que regenten.

D'aquí que, per aquesta vessant de col·legi per a externs, creiem és per on l'esperit cordimarià ha envaït més la forma d'ésser dels cerverins, i per on s'ha estès més la seva vinculació amb la població i de la població amb els claretians.

ELS ÚLTIMS CINQUANTA ANYS

Encara que en pacificar-se el país el 1939 els claretians van interessar-se per retornar a la Universitat, van entendre que era

Gomà, Castellà, Carcasona, Raich, Melgosa, Ninot, Elies, Casamitjana, Raich, Nogueira, Bescós i Prat; segona fila: Xandri, Costa, Turull, Gené, Santacana, Solé, Colom, Corrales, Aldabó, Marimon i Vendrell; tercera fila: Batalla, Escrich, Vallès, Vergés, Boldú, Lloses, Tarruell, Pampalona, Plaza, Blanch, Aldabó i Oliveres; i al davant: Sàrries, Turull, Morell, Cuñé, Pomés, el germà Aiguadé, Giribet, Piqué, Raich, Martí i Gomà. (La fotografia és del curs 1940/41, i els noms i les cares són més conegudes; 24 resideixen avui a Cervera; 5, a la comarca; 4 i el germà Aiguadé han mort; la resta tenen altres residències, Barcelona especialment).

El fundador de l'Orde Cordimariana, sant Antoni Maria Claret, preparant el Príncep d'Astúries, després Alfons XII, per a la Primera Comunió que va rebre de mans de Pius IX.

El Rei, S. M. Alfons XIII, entra a la Universitat per visitar-la. Entre els acompanyants hi veiem Mn. Antoni Pont, rector de la Parròquia de Cervera, just darrera i al seu costat. Pels claretians, el van rebre el Pare Mateu Casals, Superior del Col·legi, a la dreta de la fotografia i el Pare Eduard Fabregat, en representació del Pare Provincial.

una tasca impossible d'escometre: ningú, i molt menys una orde religiosa bandejada, tenia diners per refer la Casa Universitària. L'Institut va adquirir llavors el que havia estat col·legi per a senyoretes de les Monges Franceses, al costat mateix de la Universitat, que és la seva actual residència.

Assentats en el nou domicili, el converteixen en Seminari Menor, i la figura dels «padres» torna a veure's a Cervera. A l'ensens, obren de nou el col·legi per a externs i una capella per al culte públic, que més endavant seria ampliada i degudament reconeguda com oficial pel senyor bisbe monsenyor Vicente Enrique i Tarancón.

Tant el Seminari Menor com el Col·legi van tenir una vida curta. L'Institut havia perdut molts membres i no tenia els suficients per destinar-los a l'ensenyament; quant a la qüestió seminari, va semblar més oportú concentrar la tasca formativa per a nous missioners en llocs més adients i propers als nuclis més habitats, com si fos una premonició de la davallada de vocacions que s'enregistraria més endavant. En acabar els claretians de donar classe a externs, la població masculina de Cervera no ha tingut altra oportunitat que l'escola pública o privada laica. Des d'uns anys la part femenina tampoc té opció d'escollir.

Aparentment sense res a fer-hi, els claretians continuen a Cervera. I la seva tasca és molt profitosa. Del record de molts és aquella mainada que anomenàvem «padre» al nostre professor, fos o no sacerdot, però que portava sotana, i les hores de classe, de joc, o de formació total —diumenges incluits, amb missa i cinema blanc—, que omplíem les aules de la nova residència i corriem pels patis o se'ns portava d'excursió al «Mas de Toni» (Mas Claret), i se'ns ensenyava, en català, el castellà i el francès, per mitjà del Pare Jaume Codina, expert en la nostra llengua, i del Germà Pau Aiguadé, coneixedor del francès. I, juntament a això, l'estima a Déu, al «Jesuset», a la Verge Maria, als pares i al proïsme.

I aquesta continua essent la tasca del reduït nombre de la Congregació Cordimariana que resta entre nosaltres, a bon segur com a fruit de l'estima que va néixer fa cent anys, quan van decidir venir a Cervera, on van aixecar una vegada la Universitat, on han donat cultura i religió a propis i a foranis, i han fet que el nom de la ciutat s'escampés arreu del món, doncs el missioner enviat a qualsevol altre continent ha recordat als nadius el seu pas per una ciutat que té una Universitat, un clima serè, un aire generalment transparent, i una terra eixuta i esquerra. Una ciutat

on hi reposen 69 màrtirs quina sang va fermentar la llavor de noves vocacions i pels quals tota la ciutat va contribuir a edificar un mausoleu al seu cementiri, que és capella per tot el poble quan allí s'hi fan cultes religiosos.

En deixar l'orde sense seminari ni col·legi, les instal·lacions de Cervera les ha aprofitat i les continua aprofitant, en primer lloc per al culte en la seva capella, on hi ha missa a diari i dues els dies festius; per a residència; per a activitats juvenils i culturals; per a convivències, curssets i altres activitats. És una casa oberta amb esperit claretjà a tot suggeriment i bon servei. També els dos o tres sacerdots que hi són destinats ajuden en la tasca de culte als preveres de l'església arxiprestal, que cada dia es veuen més reduïts en número.

L'edifici dels cordimarians va essent seu permanent cada estiu dels Cursos Internacionals de Música i Cant Coral que organitza l'Orfeó Lleidatà a Cervera, pels quals hi passen mestres i alumnes dels més diversos països. Fruit de l'hostatge que allí se'ls dona, tenim l'oportunitat de tenir-los entre nosaltres.

La vinculació Claretians-Cervera i viceversa és patent també en la commemoració d'actes d'alt nivell. Citem, com a exemple, l'homenatge al cardenal Arcadi Larraona, C.M.F., del dia 27 de maig del 1973, qui havia mort el 7 del mateix més. El va promoure el Patronat del Centre de la UNED, de recent implantació, i el va presidir el senyor Josep M. Razquin, llavors president de la Diputació; el senyor Joan Salat, alcalde de Cervera; i el Pare Gerard Escudero, secretari i col·laborador del cardenal, el primer cordimarià que va obtenir aquest títol.

El cardenal Larraona va iniciar-se a Vic. L'any 1903 passa a Cervera, on estudia Lletres, Filosofia i Teologia, i rep les ordes menors el 1906. Continua a la nostra ciutat fins 1909, essent ordenat sacerdot a Saragossa l'any 1911. Al llarg de tota la seva vida va tenir freqüents contactes amb Cervera. D'aquí la raó de l'homenatge que va abarrotar la capella reial de cerverins durant la missa i l'acte acadèmic que vingué a continuació.

Altra vinculació que perdura la trobem a la comarca. A l'indret de Sant Pere dels Arquells, cap al nord, hi ha la casa pairal agrícola i ramadera anomenada «Mas de Toni», adquirida pels PP. Claretians l'any 1920 com una necessitat per a la recuperació i convalsència de la nombrosa comunitat que vivia a la Universitat de Cervera. Actualment, aquesta finca se la coneix més pel nom de «Mas Claret», i continua essent treballada per germans

de l'Orde Cordimariana com a granja i per a productes del camp. En la part més alta hi ha edificada una ermita dedicada a Maria amb l'advocació de la Providència. Les obres van començar l'estiu del 1927, i el 15 de desembre del mateix any el bisbe de Vic concedia la facultat de poder-hi celebrar missa. Aquesta ermita va ser restaurada l'any 1942. Arribar-se fins a ella és atansar-se a un lloc de pau, dins de la ja pacífica Segarra. Està situada a la punta del coll, i s'hi va per un camí que serpenteja entre un bosquet de pins. Des de la seva portalada hom pot veure una ampla panoràmica de la comarca: Cervera, Sant Ramon, i les terres i muntanyes que fan de fons i formen l'horitzó.

El zel apostòlic ha estat present i viu com sempre i segons l'empremta del fundador, sant Antoni Maria Claret, en els seus fills que han fet pas per Cervera en els últims cinquanta anys. Van reimplantar les devocions marianes, els dijous eucarístics, els nou primers divendres, els set diumenges a sant Josep, i la processó pública portant la Verge pels carrers de Cervera, entre altres costums pietosos. És especialment recordat en aquesta comesa el Pare Misser, i altres pares han pasat també per la Casa de Cervera deixant valuós record en molts fidels cerverins.

Als cent anys d'haver vingut a Cervera, l'Orde Cordimariana està entre nosaltres amb la mateixa joia que la van rebre els nostres avantpassats de fa un segle, quan van treballar àrduament —i tal volta amb cert egoïsme— perquè els fos concedida la Universitat per assentament del seu seminari. El concepte eclesial ha canviat d'una forma importantíssima, i si fa un segle un excés de vocacions va portar als seguidors de sant Antoni Maria Claret a Cervera, ara l'altra cara de la qüestió limita la seva presència física entre nosaltres a una expressió ben petita, tal volta encara present pel pes dels cents anys d'estar aquí, a Cervera, a la comarca, on tan han fet i treballat, on tan han lloat Déu i han ensenyat a lloar-lo, on han format tants membres de l'Institut per escampar-los pel món, i on han deixat petja de martiri. On, al costat del clergat arxiprestal han recolzat la tasca d'impartir fe, de fer poble formant degudament als seus fills. És per això que, als cent anys, creiem poder continuar dient: Benvinguts i bentròbats, Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria! Cervera és una de les vostres pàtries!